

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJĄ IR VALSTYBINĘ MOKESČIŲ INSPEKCIJĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

2019 m. balandžio 24 Nr. 4D-2017/1-50

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau vadinama ir – Ministerija) ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau vadinama ir – VMI prie FM, VMI) pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo kreipimuisi, susijusius su mokestinės nepriemokos nuskaičiavimu.

2. Pareiškėjas skunde nurodo:

2.1. „[...] 2016-10-22 VMI nuo mano sąskaitos nuėmė 119,25 Eur. Aš jokių skolų neturiu ir raštiškų pranešimų mano elektroniniu paštu, telefonu iš VAMI [Vilniaus apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos; toliau vadinama ir – Vilniaus apskrities VMI] apie tai nesu gavęs. Dėl to kreipiausi į VMI Vilniaus apskrities elektroniniu paštu raštai@vmi.lt ir nurodžiau, kad aš jokių veiksmų Registrų centre ir VMI neatlikau [...], todėl man yra neaišku, kodėl buvo nuo mano sąskaitos nuimta 119,25 Eur“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „2016-11-22 į 2016-10-19 mano prašymą į savo elektroninį paštą gavau atsakymą [...], apie mano prašymo priėmimą nebuvo informuotas, nors tai numato LR viešojo administravimo įstatymo nuostatos [...].“

2.3. „VMI atsakyme teigiama, kad ji nustatė už 2014 metus neva 110,22 Eur mokestinę nepriemoką, toliau rašoma 20,22 Eur už 2014 metus ir 90 Eur gyventojų pajamų mokestis bei 9,03 Eur delpinigiaai. Apie tai 2016-06-03 VMI neva paskelbė VMI internete, nors aš nesinaudoju [...].“

2.4. „[...] blogai VMI Vilniaus apskrities tarnyba vykdė savo pareigą ir nebuvo tinkamai informuotas, kaip numato teisės aktai, o ne jos kažkas sukurtas, kur patenka pranešimai, į kurį aš neturiu priėjimo.“

2.5. „Mano 2016-10-19 prašymas VMI Vilniaus apskrities tarnybai dėl nuėmimo nuo sąskaitos pinigų ir jos atsakymas yra nekonkretus, neaiškus ir neaišku, apie ką rašoma, nebuvo pateikta administratoriaus sprendimo kopija, dėl ko paimti mano pinigai, nėra nurodyta, kur tokį atsakymą skusti, ir todėl toks biurokratinis atsakymas pagimdė rašyti skundą. [...]. Dėl to 2016-11-25 aš parašiau skundą Finansų ministrui [...].“

2.6. „[...] 2016-11-30 FM viceministras R. Gėgžnas ir jos darbuotoja A. M. nepagrįstai persiuntė mano skundą nagrinėjimui VMI.“

2.7. „2016-12-19 VMI viršininkas D. Bradauskas ir jos darbuotojos V. K., A. G., K. M. nieko neparašė, ką rašė VMI Vilniaus apskrities tarnyba savo atsakyme.“

2.8. „2016-12-21 aš kreipiausi su skundu į Gerb. Finansų ministrą [...].“

2.9. „[...] mano skundas 2016-11-30 neturi būti persiųstas, tačiau buvo persiųstas Valstybinei mokesčių inspekcijai, nors Viešojo administravimo įstatymas draudžia tai daryti, nes jos veiksmai buvo skundžiami.“

2.10. „2016-12-19 Valstybinė mokesčių inspekcija prie LR Finansų ministerijos praktiškai nieko nedarė pagal mano skundą, tik perrašė anksčiau teikto VMI prie FM atsakymo turinį [...]“

2.11. „Visuose teikiamuose atsakymuose man ir kitiems (tiek vykdant administracinę procedūrą, tiek išnagrinėjus skundus prašymus, tiek teikiant informaciją, turi būti nurodoma jų apskundimo tvarka, o to nebuvo daryta man.“

2.12. „Aš nesutikau su [...] VMI atsakymu ir 2016-12-21 buvau priverstas rašyti skundą FM, kuriame nurodau, kad negavau jokio sprendimo dėl nurašymo kopijos, ir tai darė VMI, ar tai VMI prie FM Mokesčių apskaitos tarnyba darė ir kokių teisės aktu buvo priimtas sprendimas [...], dviejuose atsakymuose apie tai nerašoma ir man nepateiktas šis sprendimas susipažinimui [...], koks gi buvo siųstas man pranešimas neva į mano elektroninį paštą, nes kaip suprantama buvo tingima paskambinti man ir tinkamai surinkti elektroninį paštą, nesu jokios mano VMI naudotojas [...], [sprendimas] nebuvo pateiktas teisiškai įteiktas man, kaip numatyta, mano adresu [...], telefonu mobiliu nebuvo skambinta, [...] elektroniniu paštu irgi nesu gavęs, nors yra nurodytas atsakyme elektroninis paštas [...], tačiau tokiu elektroniniu paštu aš nesinaudoju, nes yra elektroninis paštas [...]“

2.13. „FM į mano skundą nebuvo išsiuntusi savo patvirtinimo, kad gavo skundą, ir tai jiems yra normalu.“

2.14. „2017-01-04 FM atsiuntė atsakymą [...], kuriame nurodė, kad ji yra susipažinusi su mano pateikta medžiaga [...]. Lietuvos Respublikos įstatymuose Lietuvos Respublikos finansų ministerijai nesuteikta teisė (pareiga) nagrinėti ginčus, kylančius tarp mokesčių mokėtojų ir mokesčių administratoriaus, ar administruoti konkrečius mokesčius. [...]. Remdamasi tuo kas išdėstyta, Lietuvos Respublikos finansų ministerija mano, kad valstybės institucijos [...] tinkamai išnagrinėjo mano 2016-11-25 skundą ir [...] pateikė operatyvius, tinkamus ir kvalifikuotus atsakymus.“

2.15. „Manęs toks biurokратиškas atsakymas netenkina ir nenorėjimas atlikti savo pareigų, nemokėjimas priversti vykdyti pavaldžias [įstaigas] savo pareigas ir itin nesupratimas, kad dar nėra jokio ginčo to vadinamo administratoriaus, nes nėra to administratoriaus sprendimo kopijos, ir [...] iki šiol minėtos institucijos nesusigauo, kad reikia išsiųsti šį dokumentą man. Ir tai aš nuspręsiu, ar yra ginčas, ar ne, tačiau tai slepiama.“

2.16. „Įvertinus tai, kas išdėstyta mano teikiamame skunde, argumentus ir rašytinius dokumentus, darytina išvada, kad FM, VMI ir VMI Vilniaus apskrities tarnyba iš esmės nesprendė mano problemos ir nesiėmė konkrečių veiksmų [...], nepateikė kopijos sprendimo dėl nuėmimo nuo sąskaitos pinigų.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriui papildomai pateikė:

3.1. **savo 2016 m. spalio 19 d.** kreipimąsi į VMI prie FM, kuriame nurodyta: „Aš jokių veiksmų Registrų centre 2015, 2016 metais neatlikau ir jokių raštiškų ir elektroninių pranešimų nesu gavęs ir todėl nėra aišku dėl ko buvo paimti iš mano asmeninės sąskaitos pinigai 119,25 eur. Maloniai prašau pranešti man“;

3.2. **savo 2016 m. lapkričio 25 d.** Ministerijai pateiktą skundą, kuriame, be kitų aplinkybių, nurodyta:

3.2.1. „Pranešu [...], kad 2016-10-18 sužinojau, kad 2016-10-22 VMI nuo mano sąskaitos buvo nuimta 119,25 Eur. Aš jokių skolų ir raštiškų pranešimų, mano elektroniniu paštu, telefonu iš VMI apie tai neesu gavęs. Dėl to 2016-10-19 aš kreipiausi į Vilniaus apskrities VMI elektroniniu paštu [...]“;

3.2.2. „2016-11-22 į savo elektroninį paštą gavau atsakymą, kuris buvo nagrinėjamas daugiau kaip mėnuo ir apie mano paklausimo priėmimą nebuvo informuotas, nors tai numato LR viešojo administravimo įstatymo nuostatos [...]“;

3.2.3. „VMI atsakyme teigiama, kad ji nustatė už 2014 metus neva 110,22 Eur mokestinę nepriemoką, toliau rašoma 20,22 Eur už 2014 metus ir 90,00 Eur gyventojų pajamų mokestis bei 9,03 Eur delspinigiai. Apie tai 2016-06-03 VMI neva paskelbė VMI internete, nors aš nesinaudoju, nes jiems buvo nurodytas mano adresas, elektroninis paštas ir mano mobilus telefonas. Taigi VMI turėjo pareigą apie tai pranešti mano elektroniniu paštu, mobiliu telefonu arba raštiškai pranešti nurodytu adresu, tačiau ji susigalvojo, kad neva yra kažkas ir tai yra jo pranešimas, kuriuo aš nesinaudoju“;

3.2.4. „[...] blogai VMI vykdė savo pareigą ir nebuvo tinkamai informuotas [...]“;

3.2.5. „Tiesa, aš nieko nedarau, tačiau jau neva nuo 2016-09-01 iki 2016-09-23 už neaiškius veiksmus jau skolingas VMI [...]“;

3.2.6. „Prašau maloniai Gerb. ministre mano skundą išnagrinėti ir priimti objektyvų sprendimą ir raštiškai informuoti [...]“;

3.3. **Ministerijos 2016 m. lapkričio 30 d. raštą** Nr. (14.11-02)-5K-1623628-6K-1608134, kuriame, be kita ko, nurodyta: „[...] vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 23 straipsnio 4 dalies nuostatomis, Jūsų skundas yra persiųstas Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos su prašymu išnagrinėti jame nurodytas aplinkybes ir informuoti Jus bei Lietuvos Respublikos finansų ministeriją apie priimtus sprendimus“;

3.4. **VMI prie FM 2016 m. gruodžio 19 d. raštą** Nr. (23.1-08) RNA-38818 (parengtą atsakant į Pareiškėjo 2016 m. lapkričio 25 d. skundą, pateiktą Pareiškėjui ir Ministerijai), kuriame, be kita ko, nurodyta:

3.4.1. „Atsakydami [...] informuojame, kad, VMI prie FM Mokesčių apskaitos informacinės sistemos 2016-09-22 duomenimis, Pareiškėjo mokestinė nepriemoka buvo 119,25 Eur, iš jų: 110,22 Eur gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) (20,22 Eur už 2014 metus ir 90,00 Eur už 2015 metus) bei 9,03 Eur GPM delspinigių (5,40 Eur už 2014 metus ir 3,63 Eur už 2015 metus)“;

3.4.2. „Paaškiname, kad 2015 metais Vilniaus apskrities valstybinė mokesčių inspekcija atliko Pareiškėjo 2014 metais vykdytos individualios veiklos, gautų pajamų bei patirtų išlaidų stebėseną, kurios metu buvo nustatyti neatitikimai su Pareiškėjo deklaruotais duomenimis. Atsižvelgiant į tai, Pareiškėjas 2015-04-17 patikslino 2014 metų metinę pajamų deklaraciją ir apskaičiavo 459,63 Eur mokėtino GPM. [...] sumokėtas 459,63 Eur GPM buvo įskaitytas ankstesnėms prievolėms padengti, t. y. 91,63 Eur GPM, pagal pateiktą deklaraciją už 2013 metus, 349,41 Eur GPM – už 2014 metus bei 18,59 Eur GPM priskaičiuotiems delspinigiams (5,22 Eur už 2011 metus, 4,99 Eur už 2012 metus, 8,38 Eur už 2013 metus)“;

3.4.3. „Informuojame, kad pranešimas apie Pareiškėjo mokestinę nepriemoką 2016-06-03 buvo paskelbtas interneto svetainėje www.vmi.lt Mano VMI portale. Pareiškėjas 2016-06-04 apie tai informuotas Mano VMI portale Pareiškėjo nurodytu elektroninio pašto adresu [...]“;

3.4.4. „Kadangi Pareiškėjas mokestinės nepriemokos nesumokėjo bei nepateikė prašymo dėl skolos sumokėjimo dalimis, todėl, vadovaujantis įstatymo 33 straipsnio 8 ir 15 punktais, 956 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 102 straipsniu ir 106 straipsnio 1 dalies 1 punktu, VMI prie FM 2016-09-22 priimtas nurodymas Nr. (23.31-08) 467-179934 nurašyti 119,25 Eur mokestinę nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų) (toliau – Nurodymas)“;

3.4.5. „Informuojame, kad, VMI prie FM Mokesčių apskaitos informacinės sistemos 2016-12-09 duomenimis, Pareiškėjas biudžetui skolingas 0,69 Eur GPM delspinigių (už 2015 metus, kurie susidarė už laikotarpį nuo 2016-09-01 iki 2016-09-23)“;

3.5. **Finansų ministrui adresuotą savo 2016 m. gruodžio 21 d. skundą**, kuriame, be kita ko, nurodyta:

3.5.1. „[...] aš negavau jokio sprendimo VMI ar tai VMI prie FM Mokesčių apskaitos tarnyba darė ir kokių teisės aktu buvo priimtas sprendimas [...], dvejuose atsakymuose apie tai nerašoma, ir man nepateiktas šis sprendimas susipažinimui [...]“; „[...] jis nebuvo [...] teisiškai

įteiktas man [...] adresu [...], telefonu mobiliu nebuvo skambinta, [...] elektroniniu paštu irgi nesu gavęs, nors yra nurodytas atsakyme elektroninis paštas [...], tačiau tokiu elektroniniu paštu nesinaudoju, nes yra mano elektroninis paštas [...]“;

3.5.2. „Minėti darbuotojai kažkodėl susirašinėjo su manimi ir naudojo tinkamą elektroninį paštą [...]“;

3.5.3. „[...] mano skundas buvo išnagrinėtas itin neobjektyviai ir atsirasė biurokратиškai man, negerbdami savo institucijos autoriteto“;

3.5.4. „Prašau gerb. ministrą maloniai išnagrinėti mano skundą [...]“;

3.6. Ministerijos 2017-01-04 raštą Nr. (14.11-02)-5K-1625149)-6K-10700074 (parengtą atsakant į Pareiškėjo 2016-12-21 kreipimąsi), kuriame, be kita ko, nurodyta:

3.6.1. „Informuojame, kad, remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministerijos veiklą reglamentuojančių Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatomis, Lietuvos Respublikos finansų ministerija neturi įgaliojimų tirti Jūsų pareiškime nurodytų aplinkybių“;

3.6.2. „Lietuvos Respublikos įstatymuose Lietuvos Respublikos finansų ministerijai nesuteikta teisė (pareiga) nagrinėti ginčus, kylančius tarp mokesčių mokėtojų ir mokesčių administratoriaus, ar administruoti konkrečius mokesčius“;

3.6.3. Ministerija „nedisponuoja detalizuota informacija apie konkrečių mokesčių mokėtojų mokesčių prievolių vykdymą, jų turimas mokesčines nepriemokas, jų išieškojimą – šia informacija disponuoja išimtinai mokesčių administratorius“;

3.6.4. Ministerija „mano, kad valstybės institucijos (Lietuvos Respublikos finansų ministerija; Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos) tinkamai išnagrinėjo Jūsų 2016-11-25 skundą ir Jums pateikė operatyvius, tinkamus ir kvalifikuotus atsakymus.“

4. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išsiaiškinti dėl skunde nurodytų aplinkybių.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos aplinkybės

5. Siekdamas išsiaiškinti skunde aprašytas aplinkybes, Seimo kontrolierius kreipėsi į Ministeriją ir VMI prie FM prašydamas pateikti informaciją, paaiškinimus ir juos patvirtinančius dokumentus, susijusius su Pareiškėjo keliamais klausimais.

6. **Ministerija** Seimo kontrolieriui, be kita ko, pateikė šią informaciją:

6.1. „[...] informuojame, kad Pareiškėjas į Lietuvos Respublikos finansų ministeriją su atitinkamais skundais kreipėsi du kartus, atsiųsdamas: 2016-11-25 skundą ir 2016-12-21 skundą [...]. Lietuvos Respublikos finansų ministerija atitinkamai pateikė šiuos atsakymus Pareiškėjui: 2016-11-30 raštą [...] ir 2017-01-04 raštą [...]“.

6.2. „[...] Lietuvos Respublikos finansų ministerija, įvertinusi Pareiškėjo skundo esmę (Pareiškėjo nepasitenkinimą mokesčių administratoriaus veikla; informaciją apie Pareiškėjo turimą konkrečią mokesčinę nepriemoką ir jos išieškojimą; vienkartinį, o ne sisteminį galimos mokesčių administratoriaus klaidos pobūdį; galimybes šiuos mokesčių administratoriaus veiksmus (sprendimus) skusti kompetentingoms institucijoms; kitas svarbias aplinkybes), priėmė principinį sprendimą išsamiai nenagrinėti Pareiškėjo konkrečių pretenzijų mokesčių administratoriui, o įpareigoti tai padaryti mokesčių administratorių, apie priimtus sprendimus informuojant Pareiškėją ir Lietuvos Respublikos finansų ministeriją.“

6.3. „[...] Pareiškėjo 2016-11-25 Skunde „Dėl neobjektyvaus 2016-10-19 paklausimo išnagrinėjimo“, adresuotame Lietuvos Respublikos finansų ministrui, *faktiškai buvo skundžiamasi* ne centrinio mokesčių administratoriaus (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos), bet *teritorinio mokesčių administratoriaus* (Vilniaus apskrities

valstybinės mokesčių inspekcijos) veikla. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjas iš esmės skundė teritorinio mokesčių administratoriaus veiksmus, Lietuvos Respublikos finansų ministerija persiuntė **Pareiškėjo skundą** ne tai institucijai, kurios veiksmus Pareiškėjas skundė (Vilniaus apskrities valstybinei mokesčių inspekcijai), bet teritorinio mokesčių administratoriaus veiklą tiesiogiai kontroliuojančiai institucijai – centriniam mokesčių administratoriui (Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos).“

6.4. „[...] dėl Pareiškėjo teiginio, kad jo „toks biurokratiškas atsakymas netenkina“, Lietuvos Respublikos finansų ministerija norėtų pažymėti, kad: pirma, aukščiau minėtieji Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atsakymai Pareiškėjui, taip pat atitinkami pavedimai centriniam mokesčių administratoriui yra oficialūs dokumentai, kuriuose yra išreikta oficiali šios institucijos nuomonė (pozicija) atitinkamais klausimais; antra, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2017-01-04 rašte, adresuotame Pareiškėjui, buvo nurodyta, kad „ši atsakymą savo pasirinkimu Jūs turite teisę skųsti administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

6.5. „Lietuvos Respublikos finansų ministerija *neturi teisinių įgaliojimų* nagrinėti tokius konkrečius mokesčių administratorių veiksmus ar sprendimus, priimtus konkrečių mokesčių mokėtojų atžvilgiu. Dėl šių [...] priežasčių Lietuvos Respublikos finansų ministerija, gaudama konkrečių mokesčių mokėtojų skundus dėl konkrečių mokesčių administratorių veiksmų (sprendimų), tokią medžiagą, kaip taisyklė, persiunčia centriniam mokesčių administratoriui su prašymu išnagrinėti pareiškėjų skundus iš esmės ir jiems atsakyti, prireikus, atsakymo kopiją atsiunčiant ir Lietuvos Respublikos finansų ministerijai. Jeigu ginčas yra mokestinis, pasiūlomą jį išnagrinėti nustatyta tvarka; jeigu ginčas yra ne mokestinis, jis yra (turi būti) nagrinėjamas Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Toks skundų nagrinėjimo mechanizmas, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuomone, leidžia optimaliai išnaudoti valstybės resursus, o tai, kad mokesčių mokėtojai, nesutikdami su mokesčių administratoriaus veiksmis (sprendimais), gali juos apskųsti ginčus nagrinėjančioms institucijoms, užtikrina realią mokesčių mokėtojų teisių ir teisėtų interesų apsaugą.“

7. **VMI prie FM** Seimo kontrolieriui, be kita ko, pateikė šią informaciją:

7.1. „Pareiškėjas informaciją apie jam apskaičiuotus delspinigius gali rasti adresu <https://nauja.lt/manovmi> autorizuotų elektroninių paslaugų srityje Mano VMI, susiformavęs Delspinigių ataskaitą. Pareiškėjui apie nesumokėtus delspinigius portale Mano VMI buvo įkelti pranešimai: - už 2011 metus – 2013-03-15, kurį Pareiškėjas perskaitė 2013-05-04; - už 2012 metus – 2013-06-04, kurį Pareiškėjas perskaitė 2014-02-06; - už 2013 metus – 2014-05-28, kurį Pareiškėjas perskaitė 2015-03-15.“

7.2. „Vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 87 straipsniu ir Mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymo ir mokėjimo prievolių dydžių skirtumo pagal patikslintus mokėjimo prievolių dokumentus tvarkymo taisyklių (toliau – Taisyklės) [...] 9 punktu, nuo 2011-06-01 į VMI prie FM biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas mokesčių mokėtojo pagal atitinkamą įmokos kodą sumokėtų pinigų sumų įskaitymas pradedamas nuo anksčiausiai pagal mokėjimo prievolės sumokėjimo datą susidariusių prievolių. Taisyklių 17 punkte nurodyta, kad VMI prie FM administruojamų mokesčių mokestinės nepriemokos dengiamos automatiškai be mokesčių mokėtojo prašymo, o permokų įskaitymo mokestinėms nepriemokoms padengti procedūra vykdoma kiekvieną darbo dieną.“

7.3. „Vadovaujantis Mokesčio ir baudos už administracinį nusižengimą permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų gražinimo (įskaitymo) taisyklių [...] 59 punktu, Sprendimas MAIS [Mokesčių apskaitos informacinėje sistemoje] nerengiamas, kai mokesčių mokėtojo mokestinių ir baudų už administracinį nusižengimą nepriemokų įskaitymas, vadovaujantis Įstatymo 87 straipsnio nuostatomis, vykdomas programinėmis priemonėmis Įskaitymo taisyklių nustatyta tvarka be mokesčių mokėtojo prašymo, todėl Pareiškėjui informacija apie įskaitymo procedūrą nebuvo siūsta.“

7.4. „Autorizuotų elektroninių paslaugų srities Mano VMI skiltyje „Paslaugos“ iš naudojamų paslaugų istorijos pasirinkęs Apskaitos operacijų ataskaitą Pareiškėjas gali pažiūrėti prievolių likučių detalią informaciją ir su prievole susijusius veiksmus, kurie turėjo įtakos likučio pasikeitimui.“

7.5. „Įstatymas nenumato mokesčių administratoriui pareigos pranešti mokesčių mokėtojams apie jų pačių deklaruotus mokėtinus mokesčius. VMI prie FM geranoriškai formuoja pranešimus ir įkelia juos į portalą Mano VMI mokesčių mokėtojams susipažinti. Apie nesumokėtus mokesčius portale Mano VMI 2016-06-03 buvo įkeltas pranešimas. Apie portale Mano VMI įkeltą pranešimą Pareiškėjas buvo informuotas elektroniniu paštu [...].“

7.6. „VMI prie FM portalo Mano VMI srityje Pareiškėjas Mano VMI vartotoju užsiregistravo nuo 2013-05-04, todėl Pareiškėjui skirti pranešimai ir dokumentai jam susipažinti įkeliami šiame portale.“

7.7. „Pareiškėjas, sudarydamas deklaravimo elektroniniu būdu sutartį, kontaktų eilutėje 2010-07-20 nurodė el. pašto adresą [...], kuri 2016-03-19 pakeitė į [...]. Informacinės sistemos Mano VMI 2017-03-23 duomenimis, Pareiškėjo el. pašto adresai yra [...] ir [...]“

7.8. „Vadovaujantis Įstatymo 89 straipsnio nuostatomis, raginimas mokestinę nepriemoką sumokėti geruoju siunčiamas tik šiame straipsnyje nurodytais atvejais, t. y. raginimas dėl paties mokesčių mokėtojo deklaruotų prievolių ar jų pasikeitimo nėra numatytas, todėl Pareiškėjui nebuvo siųstas.“

7.9. „Pareiškėjo 2016-10-19 kreipimasis VMI prie FM buvo gautas 2016-10-19 elektroniniu laišku ir VMI prie FM kanceliarijos skyriuje 2016-10-19 užregistruotas. VMI prie FM, gavusi Pareiškėjo kreipimąsi, išnagrinėjo situaciją ir nustatė, kad, vykdant mokestinės nepriemokos išieškojimą bei vadovaujantis Įstatymo 33 straipsnio 8 ir 15 punktais, 95 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 102 straipsniu ir 106 straipsnio 1 dalies 1 punktu, VMI prie FM 2016-09-22 priimtas nurodymas Nr. (23.31-08) 467-179934 nurašyti 119,25 Eur mokestinę nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų). Bankas minėtą nurodymą įvykdė ir įmokos kodu 8230 į biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą 2016-09-23 pervadė 119,25 Eur sumą, kuri buvo įskaityta mokestinei nepriemokai padengti, t. y. nustatyta, kad išieškojimas inicijuotas pagrįstai. Pareiškėjui į kreipimąsi atsakyta 2016-11-22 raštu [...], kuris išsiųstas el. paštu adresu [...]“

7.10. „Patvirtintas nurodymas nurašyti mokestinę nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų) per integracines sąsajas su Piniginių lėšų apribojimų informacine sistema pateikiamas kredito įstaigoms, o mokesčių mokėtojui susipažinti įkeliamas į portalą Mano VMI. 2016-09-22 nurodymas Nr. (23.31-08) 467-179934 (FR0492) nurašyti 119,25 Eur mokestinę nepriemoką portale Mano VMI buvo įkeltas 2016-09-22. Apie portale Mano VMI įkeltą dokumentą Pareiškėjas buvo informuotas elektroniniu paštu [...]“

7.11. „VMI prie FM MAIS'e delspinigių prievolės apskaičiuojamos, perskaičiuojamos ir registruojamos mėnesiui pasibaigus, sekančio mėnesio 1–3 dienomis. Į 2016-09-22 Nurodymo Nr. (23.31-08) 467-179934 nurašyti mokestinę nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų) Prievolių ataskaitą buvo įtrauktos apskaičiuotos ir užregistruotos delspinigių prievolės iki 2016-09-01. 2016-10-01 atlikus delspinigių apskaičiavimo, perskaičiavimo ir registravimo procedūrą už 2016 metų rugsėjo mėnesį, papildomai užregistruota 0,69 Eur GPM delspinigių nuo 110,22 Eur GPM nepriemokos už 23 dienas (nuo 2016-09-01 iki 2016-09-23), taikant delspinigių normą 0,03 % už kiekvieną dieną.“

7.12. „[...] informuojame, kad VMI prie FM turimais duomenimis GPM už 2009–2015 metų laikotarpius buvo deklaruota sumokėti 2141,67 Eur bei apskaičiuota 52,17 Eur delspinigių, o sumokėta 2073,90 Eur, t. y. sumokėta 119,94 Eur mažiau, nei deklaruota / priskaičiuota.

8. VMI prie FM Seimo kontrolieriui papildomai pateikė **VMI prie FM 2016 m. lapkričio 22 d. raštą** Nr. (23.1-08)RNA-35436, parengtą atsakant į Pareiškėjo 2016 m. spalio 19 dienos kreipimąsi, kuriame, be kitų aplinkybių, nurodyta:

8.1. „Atsakant į Jūsų paklausimą informuojame, kad, VMI prie FM Mokesčių apskaitos

informacinės sistemos 2016-09-22 duomenimis, Mokėtojo [X] mokestinė nepriemoka buvo 119,25 Eur, iš jų: 110,22 Eur gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM; 20,22 Eur už 2014 metus ir 90,00 Eur už 2015 metus) bei 9,03 Eur GPM delspinigių (5,40 Eur už 2014 metus ir 3,63 Eur už 2015 metus)“;

8.2. „Informuojame, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 96, 97 ir 98 straipsnių nuostatomis, už nesumokėtą arba pavėluotai į biudžetą sumokėtą mokesčių mokėtojo deklaruotą mokestį skaičiuojami delspinigiai“;

8.3. „Pranešimas Mokėtojui apie mokestinę nepriemoką 2016-06-03 buvo paskelbtas interneto svetainėje www.vmi.lt Mano VMI portale“;

8.4. „Paaiškiname, kad, vadovaujantis Įstatymo 105 straipsnio nuostatomis, mokesčių administratorius teisę išieškoti mokestinę nepriemoką įgyja, kai mokesčių mokėtojas nesumoka deklaruoto mokesčio atitinkamo mokesčio Įstatyme ar jo pagrindu priimtame lydimajame teisės akte nustatytu terminu. Kadangi Mokėtojas mokestinės nepriemokos nesumokėjo bei nepateikė prašymo dėl skolos sumokėjimo dalimis, todėl, vadovaujantis Įstatymo 33 straipsnio 8 ir 15 punktais, 95 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 102 straipsniu ir 106 straipsnio 1 dalies 1 punktu, VMI prie FM 2016-09-22 priimtas nurodymas Nr. (23.31-08) 467-179934 nurašyti 119,25 Eur mokestinę nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitos (sąskaitų) (toliau – Nurodymas). Bankas Nurodymą įvykdė ir įmokos kodu 3230 į biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą 2016-09-23 pervedė 119,25 Eur sumą, kuri buvo įskaityta mokestinei nepriemokai padengti“;

8.5. „Šis raštas gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius) ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo šio rašto gavimo dienos.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

9. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai:

9.1. **Seimo kontrolierių įstatymo:**

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“;

13 straipsnis – „1. Pareiškėjas turi teisę pateikti Seimo kontrolieriui skundą dėl pareigūnų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo, jei mano, kad tuo buvo pažeistos jo teisės ir laisvės. [...]“;

17 straipsnis – „1. Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: 3) skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai; [...] 6) padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje. 4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas“;

22 straipsnis – „1. Seimo kontrolierius, atlikęs tyrimą, priima sprendimą: 1) pripažinti skundą pagrįstu; 2) atmesti skundą; 3) nutraukti skundo tyrimą. [...]“

9.2. **Viešojo administravimo įstatymo** (redakcija, galiojusi iki 2017-03-31) (toliau vadinama ir – VAĮ):

14 straipsnis – „1. Asmenų prašymus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. [...] 3. Asmenų skundai ir pranešimai dėl viešojo administravimo subjekto veiksmų, neveikimo ar administracinių sprendimų nagrinėjami šio įstatymo trečiajame skirsnyje nustatyta tvarka. [...]“;

19 straipsnis – „1. Administracinė procedūra – pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant asmens skundą ar pranešimą apie viešojo administravimo subjekto veiksmis, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde ar pranešime, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą“;

23 straipsnis – „1. Kiekvienas viešojo administravimo subjektas privalo priimti skundus ir juos nagrinėti pagal įgaliojimus. Skundo priėmimo faktas patvirtinamas tam tikru dokumentu,

kuriame nurodoma skundo priėmimo data, skundą priėmusio pareigūno, valstybės tarnautojo ar darbuotojo vardas, pavardė, telefono numeris, skundo registracijos numeris. Skundo priėmimo faktą patvirtinantis dokumentas asmeniui įteikiamas arba siunčiamas paštu ar elektroniniu paštu. Skundo priėmimo faktą patvirtinančio dokumento formą nustato Vyriausybė. [...]. 4. Jeigu viešojo administravimo subjektas neturi įgaliojimų priimti administracinės procedūros sprendimą dėl skunde išdėstyto klausimo, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas perduoda skundą viešojo administravimo subjektui, kuris turi reikiamus įgaliojimus, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu paaiškėja, kad, pradėjus administracinę procedūrą, skundą tuo pačiu klausimu pradėjo nagrinėti ir teismas, administracinė procedūra sustabdoma, kol teismas išnagrinės skundą, ir apie tai pranešama asmeniui. 5. Draudžiama persiūsti skundą nagrinėti viešojo administravimo subjektui, jo administracijos padaliniui arba perduoti nagrinėti pareigūnui, valstybės tarnautojui ar darbuotojui, kurių veiksmai yra skundžiami“;

34 straipsnis – „1. Administracinė procedūra baigiama administracinės procedūros sprendimo priėmimu. Asmeniui, dėl kurio pradėta administracinė procedūra, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas raštu pranešama apie priimtą administracinės procedūros sprendimą ir nurodomos faktinės aplinkybės, nustatytos skundo nagrinėjimo metu, teisės aktai, kuriais vadovaujantis priimtas administracinės procedūros sprendimas, ir sprendimo apskundimo tvarka“;

36 straipsnis – „Asmuo turi teisę apskusti viešojo administravimo subjekto priimtą administracinės procedūros sprendimą savo pasirinkimu administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui įstatymų nustatyta tvarka.“

9.3. Mokesčių administravimo įstatymo (MAĮ; Įstatymas):

19 straipsnis – „1. Pagrindiniai Valstybinės mokesčių inspekcijos uždaviniai yra: 1) padėti mokesčių mokėtojams įgyvendinti savo teises ir atlikti pareigas; 2) įgyvendinti mokesčių įstatymus; 3) užtikrinti, kad mokesčiai į biudžetą būtų sumokėti. [...]“;

40 straipsnis – „Mokesčių mokėtojas privalo: 1) laiku ir tiksliai įvykdyti mokesstinę prievolę; 2) bendradarbiauti su mokesčių administratoriumi, vykdyti jo teisėtus nurodymus ir netrukdyti įgyvendinti įstatymų suteiktų teisių; 3) teisės aktų nustatyta tvarka įsiregistruoti mokesčių mokėtoju, laiku pranešti apie pasikeitusius mokesčių mokėtojų registre esančius duomenis; 4) teisingai apskaičiuoti mokesťį, vadovaudamasis mokesčių įstatymais; [...]“;

105 straipsnis – „1. Mokesčių administratorius įgyja teisę priverstinai išieškoti mokesčių mokėtojo mokesstinę nepriemoką, jeigu yra bent vienas iš nustatytų pagrindų: 1) mokesčių mokėtojas nesumoka mokesčio ir su juo susijusių sumų, nurodytų mokesčių administratoriaus raginime; 2) mokesčių mokėtojas nesumoka deklaruoto mokesčio arba muitinės deklaracijoje nurodyto mokesčio atitinkamo mokesčio įstatyme ar jo pagrindu priimtame lydimajame teisės akte nustatytu terminu; [...]. 2. Teisė išieškoti mokesstinę nepriemoką įgyjama kitą dieną po to, kai pasibaigia raginime geru juo sumokėti mokesťį ir su juo susijusias sumas nurodytas terminas, o jeigu raginimas nesiunčiamas, – kitą dieną po šio straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose nustatyto termino pabaigos. Tais atvejais, kai pasibaigus mokesčio sumokėjimo terminui mokesčių mokėtojas mokesčio deklaraciją pateikia pavėluotai arba pateikia patikslintą mokesčių deklaraciją, mokesčių administratorius įgyja teisę išieškoti patikslintoje mokesčių deklaracijoje nurodytą mokesťį ir su juo susijusias delspinigius kitą dieną po minėtos deklaracijos pateikimo dienos [...]“;

106 straipsnis – „1. Mokesstinė nepriemoka priverstinai gali būti išieškoma: 1) duodant kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigai nurodymą nurašyti mokesstinės nepriemokos sumas iš asmens sąskaitos (sąskaitų). Šis nurodymas vykdomas šio Įstatymo 63 straipsnyje nustatyta tvarka; [...]“;

144 straipsnis – „Mokesčių mokėtojas turi teisę apskusti bet kurį mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksma arba neveikimą“;

145 straipsnis – „1. Mokestiniam ginčams šiame Įstatyme nustatoma ir reglamentuojama privaloma ikiteisminė jų nagrinėjimo procedūra. Ši nuostata neriboja mokesčių mokėtojo teisės po atitinkamo centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo dėl mokesstinio ginčo tiesiogiai kreiptis į teismą. [...]“;

146 straipsnis – „1. Skundai dėl mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) sprendimų, nenurodytų šio Įstatymo 145 straipsnyje, jų nepriėmimo, taip pat skundai dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų (jų nepriėmimo), kuriais mokesčiai ginčai nesprendžiami iš esmės, nagrinėjami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. 2. Mokesčių mokėtojas taip pat gali naudotis kitų įstatymų jam suteikta teise šių teisės aktų nustatyta tvarka apskųsti neteisėtus mokesčių administratoriaus pareigūno veiksmus.“

9.4. Mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymo ir mokėjimo prievolių dydžių skirtumo pagal patikslintus mokėjimo prievolių dokumentus tvarkymo taisyklių, patvirtintų VMI prie FM viršininko 2004 m. gruodžio 20 d. įsakymu NR. VA-193:

9 punktas – „Į VMI [Valstybinės mokesčių inspekcijos] surenkamąsias sąskaitas mokesčių mokėtojo pagal atitinkamą įmokos kodą arba nurodytą ROIK ar AN identifikavimo numerį sumokėta pinigų suma įskaitoma tokia tvarka: 9.1. pirmiausiai šių Taisyklių III skyriuje nurodyta tvarka padengiamos:

9.1.1. ANK (iki 2016 m. gruodžio 31 d. (imtinai) ATPK) nustatyta tvarka paskirtos (nuo 2015 m. liepos 1 d.) mokėtinos baudos už AN suma, jei mokesčių mokėtojas mokėjimo nurodyme nurodo ROIK ar AN identifikavimo numerį; 9.1.2. po to padengiamos mokėjimo nurodyte įmokos kodo mokesčių mokėjimo prievolės ar ANK (iki 2016 m. gruodžio 31 d. (imtinai) ATPK) nustatyta tvarka paskirtos baudos už AN mokėtina suma, kai mokesčių mokėtojas mokėjimo nurodyte nėra nurodęs ROIK ar AN identifikavimo numerio. *Įskaitymas pradedamas nuo anksčiausiai pagal mokėjimo prievolės sumokėjimo datą susidariusių prievolių.* [...]“;

17 punktas – „Mokesčių permokų sąskaitoje ir (arba) Mokesčio skirtumo sąskaitoje esančiomis sumomis VMI administruojamų mokesčių mokesstinės ir baudų už AN (paskirtų nuo 2015 m. liepos 1 d.) nepriemokos dengiamos automatiškai, be mokesčių mokėtojo Prašymo.“

9.5. Mokesčio ir baudos už administracinį nusižengimą permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų gražinimo (įskaitymo) taisyklių, patvirtintų VMI prie FM viršininko 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. VA-186 *59 punktas* – „Sprendimas informacinėje sistemoje MAIS nerengiamas, kai mokesčių mokėtojo mokesčių ir baudų už AN nepriemokų įskaitymas, vadovaujantis MAĮ 87 straipsnio nuostatomis, vykdomas programinėmis priemonėmis Įskaitymo taisyklių nustatyta tvarka be mokesčių mokėtojo Prašymo.“

9.6. Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių (toliau vadinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės), patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (redakcija, galiojusi iki 2017-11-23):

33 straipsnis – „Priėmus prašymą, asmens pageidavimu įteikiama, o jeigu prašymas gautas paštu arba elektroniniais ryšiais, asmens pageidavimu per 2 darbo dienas nuo prašymo užregistravimo institucijoje asmens nurodytu adresu arba elektroninio pašto adresu išsiunčiama Taisyklių priede nustatytos formos pažyma apie priimtus dokumentus“;

34 punktas – „Asmenų prašymai, išskyrus asmenų prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tuoj pat, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo užregistravimo institucijoje.“

9.7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių (Prašymų nagrinėjimo taisyklės), patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (redakcija galiojanti nuo 2017-11-23) *24 punktas* – „Priėmus prašymą ar skundą, asmens pageidavimu įteikiama, o jeigu prašymas ar skundas gautas paštu arba elektroninėmis priemonėmis, asmens pageidavimu per 3 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo institucijoje dienos asmens nurodytu adresu arba elektroninio pašto adresu išsiunčiama Taisyklių priede nustatytos formos pažyma apie priimtus dokumentus.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

10. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004-12-13 nutarime byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03 konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, **kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi** nepiktnaudžiauti jiems nustatytomis galiomis, **nepažeisti teisės aktų reikalavimų.** Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; **ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...].**“

„[...] Konstitucinis Teismas 2004-07-01 nutarime ir 2004-11-05 išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas **atsakingo valdymo principas.** Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...] taip pat **teisės aktuose reglamentavus asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą** ir kt. (Konstitucinio Teismo 1999-05-11 nutarimas, 2004-11-05 išvada) [...].“

11. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 1 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A⁵⁰²-1605/2012) konstatuota:

„Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). **Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms** (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). [...]. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog **kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).**“

Tyrimo išvados

12. Atsižvelgiant į Pareiškėjo skunde nurodytas ir tyrimo metu nustatytas aplinkybes, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos šių dalių atskirai:

12.1. dėl VMI prie FM pareigūnų veiksmų (neveikimo) teikiant atsakymus į Pareiškėjo kreipimuisis;

12.2. dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) teikiant atsakymus į Pareiškėjo kreipimuisis.

Dėl VMI prie FM pareigūnų veiksmų (neveikimo) teikiant atsakymus į Pareiškėjo kreipimuisis

13. MAĮ (šios pažymos 9.3 punktą) 19 straipsnyje įtvirtinta, kad vienas pagrindinių VMI uždavinių yra užtikrinti, kad mokesčiai į biudžetą būtų sumokėti. Įgyvendindama šį uždavinį VMI, be kita ko, turi teisę priverstinai išieškoti mokesčių mokėtojo mokesstinę nepriemoką, jei yra bent vienas iš įstatyme nustatytų pagrindų, pvz., kai mokesčių mokėtojas nesumoka deklaruoto mokesčio teisės aktuose nustatytu terminu. Mokestinė nepriemoka priverstinai gali būti išieškoma duodant kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigai nurodymą nurašyti mokesstinės nepriemokos

sumas iš asmens sąskaitos (sąskaitų).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vadovaujantis Mokesčių mokėtojo sumokėtų sumų įskaitymo ir mokėjimo prievolių dydžių skirtumo pagal patikslintus mokėjimo prievolių dokumentus tvarkymo taisyklių, kurios, be kita ko, nustato mokesčių mokėtojo į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas sumokėtų mokesčių, įskaitymo, mokesčių mokėjimo prievolių dydžių skirtumą, susidariusių pagal patikslintus mokėjimo prievolių dokumentus, ir mokėjimo prievolės dokumente apskaičiuotų grąžintinų sumų tvarkymo principus, 9 punktu, į VMI surenkamąsias sąskaitas mokesčių mokėtojo pagal atitinkamą įmokos kodą sumokėta pinigų suma įskaitoma pradedant į įskaitymą nuo anksčiausiai pagal mokėjimo prievolės sumokėjimo datą susidariusių prievolių. O vadovaujantis šių taisyklių 17 punktu VMI administruojamų mokesčių mokestinės nepriemokos dengiamos automatiškai, be mokesčių mokėtojo prašymo. Vadovaujantis Mokesčio ir baudos už administracinę nusižengimą permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų grąžinimo (įskaitymo) taisyklių 17 punktu, kai nepriemokų įskaitymas vykdomas programinėmis priemonėmis be mokesčių mokėtojo prašymo, sprendimas mokesčių informacinėje sistemoje nerengiamas.

14. Iš skundo turinio, pridedamų dokumentų bei tyrimo metu gautos informacijos nustatyta, kad Pareiškėjas 2016 m. spalio 19 d. elektroniniu paštu kreipėsi į Vilniaus apskrities VMI, nurodydamas, kad iš jo asmeninės sąskaitos buvo nuimti pinigai, ir prašydamas paaiškinti, kodėl. VMI prie FM 2016 m. lapkričio 22 d. raštu (t. y. praėjus 23 darbo dienoms, nuo kreipimosi gavimo VMI dienos) pateikė Pareiškėjui atsakymą, kuriame:

14.1. paaiškino, dėl kokių priežasčių nuo Pareiškėjos asmeninės sąskaitos buvo nurašyta konkreti suma, t. y. informavo, kad Pareiškėjo mokestinė nepriemoka susidarė iš nesumokėto gyventojų pajamų mokesčio už 2014 ir 2015 metus bei priskaičiuotų delspinigių;

14.2. nurodė, kad informacija apie mokestinę nepriemoką 2016 m. birželio 23 d. buvo paskelbta Mano VMI portale;

14.3. paaiškino, kad mokesčių administratorius teisę išieškoti mokestinę nepriemoką įgyja, kai mokesčių mokėtojas nesumoka deklaruoto mokesčio;

14.4. nurodė, kad 2016 m. rugsėjo 22 d. buvo priimtas nurodytas nurašyti mokestinę nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitos, kadangi Mokėtojas [Pareiškėjas] nesumokėjo nepriemokos bei nepateikė prašymo dėl skolos sumokėjimo dalimis;

14.5. išaiškino tokio savo atsakymo apskundimo tvarką.

15. Įvertinus tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad VMI prie FM 2016 m. lapkričio 22 d. raštu išsamiai atsakė į Pareiškėjo elektroninį 2016 m. spalio 19 d. kreipimąsi, nurodydama visas prašymo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindama prašymo turinį ir teikdama atsakymą, bei nurodė tokio savo atsakymo apskundimo tvarką. Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad VMI prie FM atsakymą pateikė 3 darbo dienomis vėliau, nei numatyta teisės aktuose, todėl tokie VMI prie FM veiksmai kritikuotini.

16. Pareiškėjas savo skunde Seimo kontrolieriui taip pat nurodė, kad VMI prie FM nepagrįstai neinformavo apie 2016 m. spalio 19 d. prašymo priėmimą nagrinėti bei 2016 m. lapkričio 22 d. rašte nepagrįstai nenurodė apskundimo tvarkos.

Prašymų nagrinėjimo taisyklių (šios pažymos 9.6 punktas) redakcijoje, galiojusioje iki 2017 m. lapkričio 23 d., buvo įtvirtinta, kad, priėmus prašymą, asmens pageidavimu įteikiama, o jeigu prašymas gautas paštu arba elektroniniais ryšiais, asmens pageidavimu per 2 darbo dienas nuo prašymo užregistravimo institucijoje asmens nurodytu adresu arba elektroninio pašto adresu išsiunčiama taisyklių priede nustatytos formos pažyma apie priimtus dokumentus. Pažymėtina, kad Pareiškėjas tokio pageidavimo savo 2016 m. spalio 19 d. prašyme neišreiškė, todėl Pareiškėjo teiginys, jos VMI prie FM pagrįstai neinformavo Pareiškėjo apie prašymo priėmimą, nepagrįstas.

Dėl Pareiškėjo skundo argumento, susijusio su apskundimo tvarkos nurodymu, pastebėtina,

kad, kaip jau rašyta šioje pažymoje (pažymos 15.5 punktas) pirmiau, VMI prie FM 2016 m. lapkričio 22 d. atsakyme Pareiškėjui išaiškino apskundimo tvarką, todėl Pareiškėjo teiginys, kad nebuvo nurodyta apskundimo tvarka, taip pat nepagrįstas.

17. Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Pareiškėjas, 2016 m. lapkričio 25 d. kreipėsi į Ministeriją, nuroydamas, kad VMI prie FM 2016 m. lapkričio 22 d. raštu jam neatsakė į jo keliamus klausimus, todėl jam liko neaišku, dėl kokių priežasčių buvo apskaičiuota nepriemoka ir nuo jo sąskaitos nuskaičiuoti pinigai, taip pat neaišku, kodėl jis nebuvo tinkamai informuotas apie susidariusią nepriemoką. Taigi, Pareiškėjas šiuo skundu iš esmės skundė Vilniaus apskrities VMI veiksmus, susijusius su nepriemokos apskaičiavimu ir informacijos teikimu. Ministerija 2016 m. lapkričio 30 d. raštu persiuntė Pareiškėjo skundą VMI prie FM.

18. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Pareiškėjas 2016 m. lapkričio 25 d. kreipėsi aiškiai nurodė, jog tai yra skundas dėl VMI [Vilniaus apskrities VMI] pareigūnų veiksmų (galimai netinkamai apskaičiavus mokestinę nepriemoką ir netinkamai informavus apie ją), taip pat prašė priimti sprendimą dėl jame nurodytų aplinkybių. Taigi, šis Pareiškėjo skundas turėjo būti nagrinėjamas VAĮ įtvirtinta administracinės procedūros tvarka (šios pažymos 9.2 punktas), o Pareiškėjui turėjo būti pateikta informacija apie VAĮ nustatyta tvarka priimtą administracinės procedūros sprendimą (nurodant konkrečias faktines aplinkybes, nustatytas skundo nagrinėjimo metu, teisinį reglamentavimą, kuriuo buvo remiamasi, ir sprendimo apskundimo tvarką).

19. Įvertinus skundo tyrimo metu surinktą informaciją ir dokumentus bei VMI prie FM 2016 m. gruodžio 19 d. atsakymą, nustatyta, kad VMI prie FM savo atsakyme įvertino konkrečias faktines aplinkybes, susijusias su Pareiškėjui priskaičiuotos mokestinės nepriemokos nuskaitymu, bei nurodė teisės aktų nuostatas, kuriomis vadovaujantis Vilniaus apskrities VMI atliko mokestinės nepriemokos nuskaičiavimo veiksmus (informavo, dėl kokių priežasčių iš Pareiškėjos asmeninės sąskaitos buvo nurašyta konkreti suma; paaiškino, koku būdu susidarė nepriemoka už 2014 metus; bei paaiškino, jog informacija apie tai, jog pranešimas apie Pareiškėjo mokestinę nepriemoką yra paskelbtas Mano VMI portale, informavo Pareiškėją Mano VMI portale nurodytu Pareiškėjo el. paštu), tačiau:

19.1. neatsižvelgė į tai, kad iki 2017 m. kovo 31 d. galiojusiame VAĮ redakcijoje buvo numatyta, kad visais atvejais, gavus skundą, asmeniui įteikiamas (siunčiamas) skundo priėmimo faktą patvirtinantis dokumentas (šios pažymos 9.2 punktas), ir nepateikė Pareiškėjui skundo priėmimo faktą patvirtinančio dokumento;

19.2. dėl nežinomų priežasčių į Pareiškėjo kreipimąsi atsakė kaip į paprastą paklausimą, todėl Pareiškėjui nebuvo pateiktas aiškus atsakymas (sprendimas), ar skundžiamų Vilniaus apskrities VMI pareigūnų veiksmais / neveikimu buvo padaryti Pareiškėjo teisių ir teisėtų interesų pažeidimai (nenurodytas konkretus VMI prie FM administracinės procedūros sprendimas);

19.3. nenurodė savo atsakymo apskundimo tvarkos.

Šiame kontekste pabrėžtina, kad aiškaus sprendimo dėl asmens skundo nenurodymas bei administracinio akto apskundimo tvarkos neišaiškinimas nesiderina su geru viešuoju administravimu bei Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, ir gali suvaržyti asmens teisę kreiptis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją ar teismą.

20. VMI prie FM Seimo kontrolieriui paaiškino, jog MAĮ nenumato mokesčių administratoriui pareigos pranešti mokesčių mokėtojams apie jų pačių deklaruotus mokėtinus mokesčius, tačiau VMI prie FM geranoriškai formuoja pranešimus ir įkelia juos į portalą Mano VMI mokesčių mokėtojams susipažinti. VMI prie FM taip pat informavo, jog pranešimas apie Pareiškėjo nesumokėtus mokesčius portale Mano VMI buvo įkeltas 2016 m. birželio 3 d., o mokestinis nurodymas nurašyti mokestinę nepriemoką iš Pareiškėjo sąskaitos buvo įkeltas 2016 m.

rugsėjo 22 d. Apie pranešimą ir įkeltą dokumentą Pareiškėjas buvo informuotas Mano VMI portale nurodytu elektroninio pašto adresu [...] (šios pažymos 7.5 punktas).

Pareiškėjas skunde Seimo kontrolieriui rašė, kad jis nesinaudoja Mano VMI portalu, todėl toks informavimas laikytinas netinkamu. Vertinant šias Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, atkreiptinas dėmesys į tai, jog VMI prie FM Seimo kontrolierių informavo, kad Pareiškėjas Mano VMI portalo vartotoju užsiregistravo 2013 m. gegužės 4 d. ir iki 2015 m. kovo 15 d. šiame portale Pareiškėjas perskaitė VMI prie FM įkeltus 3 pranešimus (šios pažymos 7.1 punktas). Taigi, Pareiškėjo nurodyti argumentai, kad jis nesinaudoja Mano VMI portalu ir todėl pranešimų pateikimas šiame portale laikytinas netinkamu jo informavimu, laikytini nepagrįstais.

Pareiškėjas taip pat nurodė, jog informacija apie gautus pranešimus Mano VMI portale buvo siunčiama netinkamu el. pašto adresu, kurio jis neturi. VMI prie FM Seimo kontrolieriui pateikė informaciją, jog Pareiškėjas, 2010 m. liepos 20 d. sudarydamas deklaravimo elektroniniu būdu sutartį, kontaktų eilutėje nurodė el. pašto adresą [...], kuris dokumentuose buvo pakeistas į [...] tik 2016 m. kovo 19 d. Nepaisant to, Mano VMI portale liko nurodytas ankstesnis Pareiškėjo el. pašto adresas (kurio Pareiškėjas portale nepakeitė). Atsižvelgiant į tai, Pareiškėjui informacija apie įkeltus pranešimus bei dokumentus Mano VMI portale, buvo siunčiama pirmiau nurodytu el. pašto adresu.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad MAĮ, be kita ko, yra įtvirtintos mokesčių mokėtojo pareigos. Vadovaujantis MAĮ 40 straipsniu, mokesčių mokėtojas privalo laiku ir tiksliai įvykdyti mokestinę prievolę, bendradarbiauti su mokesčių administratoriumi, vykdyti jo teisėtus nurodymus, taip pat teisės aktų nustatyta tvarka įsiregistruoti mokesčių mokėtoju bei **laiku pranešti apie pasikeitusius mokesčių mokėtojų registre esančius duomenis**. Taigi, mokesčių mokėtojas pats privalo rūpintis, kad mokesčių mokėtojų registre esantys duomenys būtų teisingi ir atitiktų realią situaciją.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, jog Pareiškėjui informacija apie priskaičiuotus mokesčius bei informacija apie mokestinį nurodymą (kuriuo buvo nurodyta nurašyti mokestinę nepriemoką iš mokesčių mokėtojo sąskaitos) buvo pateikta Mano VMI portale, kuriuo Pareiškėjas naudojasi nuo 2013 m., taip pat išsiųsta jo paties nurodytu elektroniniu paštu, todėl nėra pagrindo teigti, jog Pareiškėjas apie priskaičiuotą nepriemoką (kartu ir nurodymą nurašyti mokestinę nepriemoką) nebuvo informuotas.

21. Įvertinus tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjo teisė į tinkamą viešąjį administravimą (šios pažymos 10 ir 11 punktai) buvo pažeista, kadangi VMI prie FM, gavusi Pareiškėjo skundą, nesilaikė įstatymo viršenybės ir netinkamai įvykdė administracinę procedūrą. Atsižvelgiant į tai, Pareiškėjo skundo dalis dėl VMI prie FM pareigūnų veiksmų (neveikimo) teikiant atsakymus į Pareiškėjo kreipimuisis **pripažintina pagrįsta** pagal šios pažymos 19 punkto išvadas.

Dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) teikiant atsakymus į Pareiškėjo kreipimuisis

22. Pareiškėjas skunde Seimo kontrolieriui taip pat rašė, kad Ministerija galimai nepagrįstai persiuntė jo 2016 m. lapkričio 25 d. kreipimąsi VMI prie FM, o 2016 m. gruodžio 21 d. kreipimąsi netinkamai išnagrinėjo.

23. Vadovaujantis VAI (redakcija, galiojusi iki 2017 m. kovo 31 d.) 23 straipsniu, kiekvienas viešojo administravimo subjektas privalo priimti skundus ir juos nagrinėti pagal įgaliojimus, o tuo atveju, jeigu viešojo administravimo subjektas neturi įgaliojimų priimti administracinės procedūros sprendimą dėl skunde išdėstyto klausimo, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas perduoda skundą viešojo administravimo subjektui, kuris turi reikiamus įgaliojimus, ir apie tai praneša asmeniui. Įstatyme taip pat reglamentuota, kad draudžiama persiųsti skundą nagrinėti viešojo administravimo subjektui, jo administracijos padaliniui arba perduoti nagrinėti pareigūnui,

valstybės tarnautojui ar darbuotojui, kurių veiksmai yra skundžiami.

24. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad:

24.1. Pareiškėjas 2016 m. lapkričio 25 d. kreipėsi į Ministeriją, nurodydamas, kad jam nėra aišku, dėl kokių priežasčių buvo apskaičiuota mokestinė nepriemoka ir nuskaičiuoti pinigai nuo jo sąskaitos, taip pat neaišku, kodėl jis nebuvo tinkamai informuotas apie susidariusią nepriemoką;

24.2. Pareiškėjas iš esmės skundė Vilniaus apskrities VMI veiksmus, susijusius su nepriemokos apskaičiavimu ir informacijos teikimu;

24.3. Ministerija, praėjus 3 darbo dienoms nuo Pareiškėjo kreipimosi dienos, persiuntė Pareiškėjo skundą VMI prie FM.

Ministerija paaiškinimuose Seimo kontrolieriui nurodė, kad Pareiškėjo skundas buvo persiųstas VMI prie FM, kadangi iš esmės buvo skundžiami Vilniaus apskrities VMI veiksmai (šios pažymos 6.3 punktas). Įvertinus Pareiškėjo 2016 m. lapkričio 25 d. skundo turinį, sutiktina su Ministerijos pateiktu paaiškinimu, kad jame iš esmės skundžiamas ne VMI prie FM veikla (centrinio mokesčių administratoriaus), o teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos, t. y. vietos mokesčių administratoriaus veiksmai, todėl nėra pagrindo Ministerijos pareigūnų veiksmus, persiuntus Pareiškėjo skundą VMI prie FM, vertinti kaip netinkamus ir neatitinkančius gero viešojo administravimo principų.

25. Vadovaujantis MAĮ 144 straipsniu, mokesčių mokėtojas turi teisę apskūsti bet kurių mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmą arba neveikimą. Mokestinių ginčų nagrinėjimui įstatyme nustatyta privaloma ikiteisminė jų nagrinėjimo procedūra, tačiau ši nuostata neriboja mokesčių mokėtojo teisės po atitinkamo centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo dėl mokesčio ginčo tiesiogiai kreiptis į teismą (MAĮ 145 straipsnis). Kiti skundai dėl mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) sprendimų, kuriais mokestiniai ginčai nesprendžiami iš esmės, nagrinėjami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka (MAĮ 146 straipsnis), t. y., kreipiantis į Vyriausiąją administracinių ginčų komisiją arba apygardos administracinį teismą.

26. Pareiškėjas 2016 m. gruodžio 21 d. kreipėsi į Ministeriją, prašydamas įvertinti VMI prie FM veiksmus, t. y., VMI prie FM veiksmus, susijusius su mokestinės nepriemokos apskaičiavimu ir nurodymu nurašyti mokestinę nepriemoką bei netinkamu jo 2016 m. lapkričio 25 d. kreipimosi nagrinėjimu. Ministerija 2017 m. sausio 4 d. raštu pateikė Pareiškėjui atsakymą, kuriame:

26.1. išsamiai paaiškino, kad Ministerijai nėra suteikta teisė (pareiga) nagrinėti ginčus, kylančius tarp mokesčių mokėtojų ir mokesčių administratoriaus, ir administruoti konkrečius mokesčius;

26.2. išaiškino, jog ginčai, kylantys tarp mokesčių mokėtojų ir mokesčių administratoriaus, turi būti sprendžiami atitinkamose institucijose;

26.3. įvertino VMI prie FM Pareiškėjui teiktą atsakymą ir nurodė, jog, Ministerijos manymu, VMI prie FM pateikė Pareiškėjui išsamų atsakymą;

26.4. išaiškino tokio savo atsakymo apskundimo tvarką.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, Ministerija savo kompetencijos ribose įvertino Pareiškėjo nurodytas aplinkybes bei dokumentus ir teisės aktų nustatyta tvarka pateikė aiškų ir argumentuotą atsakymą.

27. Įvertinus tai, kas išdėstyta, darytina išvada, jog Ministerija tinkamai įvertino Pareiškėjo 2016 m. lapkričio 25 d. kreipimosi turinį ir, vadovaudamasi subsidiarumo principu pagrįstai persiuntė Pareiškėjo kreipimąsi VMI prie FM, taip pat teisės aktų nustatyta tvarka pateikė tinkamą atsakymą į Pareiškėjo 2016 m. gruodžio 21 d. kreipimąsi, todėl skundo dalis dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) teikiant atsakymus į Pareiškėjo kreipimusis **atmestina**.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

28. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalį dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymus į Pareiškėjo kreipimuisis, pripažinti pagrįsta pagal šios pažymos 19 punkto išvadas.

29. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalį dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymus į Pareiškėjo kreipimuisis, atmesti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

30. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja **Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos** imtis priemonių, kad ateityje būtų užtikrinamas tinkamas administracinės procedūros vykdymas.

Apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., **ne vėliau kaip 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos**, pateikiant informaciją bei ją patvirtinančius dokumentus, kokių konkrečių priemonių buvo imtasi.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas